

ki je pripravljen pri imenovanju anketi sodelovati. — Prvi tak pevski tečaj se bo vršil letos od 11. do 25. julija v kraju, ki ga bo UPZ pravočasno naznanil.

UPZ je začel iskati tudi stike s stanovskima pevskima društvoma »Filipovičev« v Zagrebu in »Marinkovičev« v Beogradu v svrhu skupnega dela na glasbenem polju. To skupno delo bi se nanašalo na skupne nastope, izmenjavo skladb in notnega materiala itd. Tak prvi skupni nastop je predviden za letošnjo jesen v proslavo 20 letnice osvoboditve, z namenom pokazati razvoj naše glasbe od osvoboditve do danes. Koncerti so predvideni v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu in Sofiji. Realizacija te velike in lepe zamisli zavisi od zavednosti članov posameznih zborov ter od moralne in gnotne podpore merodajnih činiteljev.

Ker so člani in članice UPZ raztreseni po vsej dravski banovini, so stroški za pevске tečaje visoki. Od članstva pa tudi ni mogoče zahtevati, da bi žrtvovalo poleg časa in fizičnih moči še svoja itak skromna gnotna sredstva. UPZ je izdal v »Učit. tovarišu« večkrat poziv na učiteljsvo iz bližnjih krajev Ljubljane, da pristopi k zboru in tako omogoči sestavi priročen zbor, ki bi se lahko sestel kar najhitreje večkrat mesečno z najmanjšimi stroški. Odziv je bil pa tako malenkosten, da se razmere v tem pogledu še dolgo časa ne bodo spremenile.

V bodoče misli UPZ posvetiti vso svojo pozornost ustanovitvi skupne organizacije mladinskih zborov, ki bi imela namen podpirati delo posameznih zborov, prirejevati večje skupne nastope, nabavljati notni material itd. V najkrajšem času bodo šole sprejele posebne okrožnice s prošnjo, da pošljejo UPZ natančne podatke o ustanovitvi, delovanju in potrebah svojih mladinskih zborov.

UPZ uživa moralno in gnotno podporo od učiteljskega organiziranega v JUU. Le tej skupnosti in stanovski zavesti je pripisovati vse dosedanje uspehe zborov in le ta dva faktorja sta poročila, da bo UPZ izvedel v bodočnosti še veliko dela, ki bo le v korist učiteljskemu stanu.

Ekskurzijski odsek

je pripravil potovanje v Bolgarijo. Radi maloštevilnih prijav je moral preložiti potovanje na prihodnje leto. Razpis bo objavljen še letos septembra in bodo lahko reflektanti mesečno nalagali posamezne obroke v fond za to ekskurzijo.

Odsek za obmejno šolstvo.

Osnovanje tega odseka smo pokrenili že leta 1922. in pozivali k nadstrankarskemu vzajemnemu delu za dvig duhovnih, moralnih in gnotnih sil na naši meji. Načrti se žal niso uresničili radi nerazumevanja raznih organizacij. Do leta 1926. je imel ta odsek ožji delokrog. Vodil je evidenco o obmejnem in manjšinskem šolstvu ter potom sekcije opozarjal oblastva na razne nedostatke. 14. jan. 1926. sta sreski učiteljski društvi Maribor levi in desni breg obnovili svoj klic po večjem zanimanju in upoštevanju obmejnih težav ter potom Jugoslovanske matice izdali posebne vprašalne pole za skupno obmejno delo, predvsem za dvig obmejnih šol. Klic za združeno obmejno delo je iz istih razlogov kot prvič zamrl tudi drugi. Odsek je svoje delo nadaljeval v prejšnjem pravcu. Prišli smo v dobo, ko so se ustanovljala številna društva. Povsod pa je moral sodelovati učitelj, ki je prihajal radi tega čisto v težke prilike. Cepili smo sile, prihajali v diference, dopuščali vmešavanje lajkov v naše službene posle, premalo naglaševali gospodarsko in socialno delo, drveli brez sistematične in nesigurni cilji, in tako je ostalo vse naše prizadevanje na tem polju **iluzorno!** Nekako ob višku teh nezdravih pojavov je izpregovorilo med drugimi zopet učiteljsvo sreza Maribor levi breg pri zborovanju 2. dec. 1937. Ob sodelovanju CMD in drugih priznanih obmejnih delavcev je društvo objavilo obširno resolucijo za koncentracijo in sistemizacijo obmejnega nacionalnega dela, do katerega naj bi prišli potom skupnih anket. V Mariboru smo tozadevne priprave začeli pod vodstvom našega obmejnega rešitelja generala Maistra, s čegar smrtjo je žal že l. 1934. ta akcija prestala. Zelo plodnosno je usmerjal gospodarsko socialna krajevna proučevanja po sekciji osnovani »Klub prijateljev vaške kulture«. Od l. 1934. dalje je ta odsek začel le »životariti«, to pa iz dveh razlogov: 1. Učiteljsvo, razočarano nad brezbriznostjo za obmejna in manjšinska vprašanja od strani v to poklicanih, je vedno bolj odstopalo od tega brezuspešnega snovanja. 2. Učiteljsvo v notranjih predelih banovine pa radi nepoznavanja obmejnih prilik ni več vzdržalo v zanimanju za obmejna vprašanja. Iz teh razlogov je pri lanski banovinski skupščini bilo prvotno celo izglasovano, da ta odsek sploh črtamo, ter se je le na zahtevo zastopnikov obmejnih učiteljskih društev sklenilo izvesti skupščinski sklep iz l. 1936., in je skupščina izvolila glavnega ali sekcijskega poročevalca za ta odsek, čegar člani so kot društveni poročevalci od društev izvoljeni zastopniki. Predvsem so tu mišljena severna obmejna društva in kočevsko ter je s tem delovno središče tega odseka bilo preneseno na sever — v Maribor. To je le kratek historičen in delovni pregled tega odseka do l. 1937. Moramo priznati, da so si tudi ljubljanski tovariši ter ljubljanski »Branibor« in »CMD« mnogo prizadevali za delo v tem odseku ter za obmejno prosveto sploh.

Lanska skupščina je poverila funkcijo poročevalca za obmejno in manjšinsko šolstvo naše sekcije tov. Vaudi. Ze historiat tega odseka dokazuje, kako težko je to delo. Uvodoma moramo omeniti glavne ovire: 1. Skupnost dela otežuje medsebojna oddaljenost društev poročevalcev. 2. Skupni sestanki so zvezani z velikimi izdatki. 3. Kritje teh

izdatkov za odsekov potrebščine ni nikjer zasigurano. Tudi nekateri društveni poročevalci razvijajo premalo aktivnosti in lastne, svojim sreskim prilikam odgovarjajoče delovne iniciativnosti, čeprav bi baš danes morala obravnava o obmejnem šolstvu in narodno-obrambnem položaju tvoriti glavno točko dnevnega reda zborovanj in sej naših obmejnih učiteljskih društev (seveda tudi drugih obmejnih in ostalih ustanov!). Medsebojna oddaljenost delavcev, pomanjkanje denarnih sredstev, zlasti pa čisto nerazumevanje za naše prizadevanje od strani javnosti in odločilnih ustanov, onemogočajo vidnejše in pozitivnejše uspevanje našega prizadevanja, ki ga zato blagovolite s tega vidika ocenjevati.

V »Učit. tovarišu« je odsek pozval vsa društva, da javijo izvoljene društvene poročevalce za ta odsek. Dobili smo odgovore le od sedmih društev. Odsek je uspel s predlogom skupnega zborovanja mariborskih in sosednih učiteljskih društev dne 11. dec. 1937., kjer je tov. Vauda predložil spomenico glede odtujenja in zaščite naše obmejne zemlje, smatrajoč ta pojav kot najbolj pereč in opasen. Spomenica je bila z navdušenjem sprejeta tudi od drugih učiteljskih društev. Podprla so jo tudi vsa naša narodno-obrambna društva, razmnožila jo je sekcija in dostavili smo jo ysem merodajnim, tudi najvišjim činiteljem. Temu prvemu delu je sledila statistika o odtujeni zemlji v obmejnem pasu, žal te statistike večina društev, katerim je bila dostavljena že 15. apr. t. l., ni vrnilo, čeprav smo društva ponovno pozvali v »Učit. tovarišu« dne 23. jun. t. l. Pri omenjenem skupnem zborovanju smo se tudi pogovorili za prvi sestanek tega odseka za 27. dec. 1937. in so bili k sestanku vabljeni kot sosvetovalci tudi zastopniki mariborskih narodno-obrambnih društev. Večina se je odzvala vabilu. Tov. Vauda je očrtal namen sestankov, predvsem glede evidence in dviga obmejnega šolstva, obenem pa za sistematično gospodarsko, socialno in nacionalno dviganje našega obmejnega ljudstva in to z združitvijo vseh narodnih sil. Situacijo v Prekmurju je popisal tov. Peternel, v dravograjskem srezu pa tov. Močnik. Za enkrat smo določili kot delokrog ožji obmejni pas s srez: Dravograd, Maribor l. breg, Ljutomer, Murska Sobota in Lendava ter sklenili najprej za te srece izdelati statistiko ljudskega šolstva. Pri drugem sestanku dne 27. januarja t. l. smo sklenili, da se v interesu čim širšega in uspešnejšega vzajemnega delovanja odsej vedno sestajamo skupno kot meddruštveni narodno obrambni odbor, ki naj obsega zastopnike sledečih organizacij: JUU, NO, CMD, Slovenske Straže, Branibora, Narodno obrambnega odseka, Sokol, župe Maribor, Prosvetne zveze in Zveze kulturnih društev. Tem meddruštvenim sestankom predsedujejo izmenoma zastopniki sodelujočih organizacij. Po potrebi pa ima v izrazito obmejnih in manjšinskih šolskih zadevah sestanek obmejnega šolskega odseka, ki obstoja in deluje dalje, tvori bistveno sodelujočo moč pri tem meddruštvenem odboru in tam uveljavlja s podpiranjem ostalih sodelujočih ustanov borbo za obmejno-šolske in učiteljske interese. Pregledali smo krajevni študij občine Sv. Trije kralji na Kozjaku, ki ga je sestavil zelo temeljito tov. Vilko Kolar. Tak krajevni študij je naloga nas vseh, izvedljiv pa le po učitelju, ki se je vglobil v vse vaško življenje, torej po učitelju, ki je gotov svoje stalnosti, ima mir pri svojem delu in je dostojno plačan!

Tov. Vauda je pri sklepu izrazil svojo radost, da se po 16 letnih sanjah polagoma uresničuje misel o složnem, nadstrankarskem nastopu za našo mejo, kateri naj bi poleg kulturne veljala naša gospodarska in socialna skrb!

Za sestanek 4. febr. t. l. je pripravil odsek po svojem poročevalcu statistično podprto obširno obmejno-šolsko predstavko za proračunsko zasedanje banovinskega sveta. Naj navedemo le nekaj podatkov! Omenjeni obmejni srez šteje 33.812 učencev, 669 oddelkov, 486 učnih sob, 148 šol, 609 učiteljev, 258 učiteljskih stanovanj, to obmejno šolstvo stane 4.113.859 din. Torej pride na eno učno sobo 70 učencev, na enega učitelja 55 učencev, en učeno stano banovino in občino skupno 122 din. Potrebni pa je še 23 novih šol, 211 novih učnih sob, 49 novih oddelkov, 60 učiteljev in 396 učiteljskih stanovanj. Z omenjeno predstavko bomo seznanili učiteljsko skupščino.

Nato so se vršili trije meddruštveni sestanki in skupno obmejno učiteljsko zborovanje v Murski Soboti dne 14. maja t. l., ki je bilo lepa manifestacija obmejnega učiteljsva in naše stanovske sloge.

Pohvalno je treba omeniti prizadevanje Učiteljskega pokreta, ki je posvetil v letošnjem letu posebno številko svojega glasila Prosvete proučevanju tega perečega problema naših obmejnih krajev. S tem si je zagotovil naklonjenost in hvaležnost vsega učiteljsva.

Zaključek.

Ko podajam poročilo o delu sekcije v poslovnem letu 1937./38., moram ugotoviti, da je to poročilo zgolj okvirno. Ni mogoče opisati vseh podrobnosti in tudi ni potrebno, ker je bilo mnogo zadev podrobno iznečenih v okrožnicah in objavah v stanovskem listu. Ugotoviti pa moram, da smo prebrodili najtežje čase, kar jih je kdaj preživljala organizacija. Da je bilo vodstvu sekcije mogoče svoje delo opravljati, se moramo zahvaliti v prvi vrsti močni in trdni stanovski zavesti našega članstva, ki je vztrajalo kljub največjim težkocam. Ravno radi tega je imelo vodstvo trdno moralno oporo v svojem članstvu. Vedno je lahko računalo, da je za njim vse članstvo dravske sekcije, ki je pripravljeno podpirati delo onih, ki jim je zaupalo vodstvo. Kot predstavnik učiteljsva dravske sekcije vas prosim, da izrečete svojo sodbo o delu in daste novih nasvetov za delo v bodočem letu.

Vidov dan

Ko so se preseljevali Južni Slovani iz svoje prvotne domovine v nove pokrajine, gotovo niso slutili, da so zasedli tako važna področja, da so se naselili v krajih, ki tvorijo vrata med vzhodom in zapadom. Dušan Silni, ki je povelj svojo mogočno armado proti Carigradu, je pa že prav dobro prečnil pomen lege svoje države in je hotel samo zožiti vrata, skozi katera je že poželjivo gledalo oko v največjem razvoju se nahajajoče imperialistične sile turškega naroda. Toda zaman so bila njegova prizadevanja in Kosovo je moralo doživeti svojo tragedijo.

V težki nevarnosti, ki je pretila srbski svobodi, je car Lazar zbral vse moči v neslogi razpadajoče Dušanove zapuščine. Toda vrata so bila sovražniku na stežaj odprta in

odpor je prišel prepozno. Zmagal je prodirajoči vzhodni barbarizem nad zapadno kulturo. Zmagal je polumeseec nad križem, a vsem pokrajinam, v katerih so prebivali Jugoslovani, je bila s tem zapisana najžalostnejša bodočnost.

Pet sto let so zaman plakali slepi guslarji nad izgubljeno svobodo, zaman opevali neizmerno požrtvovalnost kosovskih junakov. — Kosovo je ječalo v črni sužnosti. Nesloga ga je pokopala — a složen nastop vseh v robstvu trpečih ga je zopet rešil.

Vidov dan — pet stoletij spomin propadle svobode. — Vidov dan — pet stoletna kazen za neslogo. — Vidov dan bodi nam opomin, da smo še vedno na meji med križajočimi se interesi zapada do vzhoda.

Da se res popolnoma ne pozabi

Članek mlade tovarišice, ki je bil objavljen v zadnji številki »Učiteljskega tovariša« je tudi mene vzbudil, da izrečem ono, kar me teži in ker vem, da je mnogo takih, ki čutijo isto.

V avgustu bo leto, odkar je bil vzakonen delni celibat za učiteljice. Bila sem prepričana, da bo ta čimprej razveljavljen. Da bodo spoznali, kako je ta odredba krivična, ker zadržuje predvsem mlajše učiteljice. Žal, da se proti tej odredbi stori prav malo. Zadnje čase je ta borba že skoraj zamrla.

Mnogo se naglašava geslo: »Za enako delo, enako plačilo!« To je prav in pravično! Na podlagi tega se zahteva izenačenje plač poročenim učiteljicam. S polno pravico zahtevajo to. Kako je pa z nami? Če sledimo klicu narave in srca, nimamo nič in smo nič! Mnogo se bodo morale radi kruha odreči življenjski sreči. Delo, ki ga človek opravlja v zagrenjenosti, pač ne more roditi posebnih uspehov. Jasno se zaveda, da delo nima pravega cilja, to je lastne družine in doma. In kakšna bo jesen življenja, ako je bila mladost tako zagrenjena! Vsak si želi, da si enkrat ustvari lasten dom in ognjišče.

Če bi bila ta odredba v veljavi že prej, bi marsikatera ali pa mnoge opustile učiteljski

študij. Izbrale bi si ono, kar jim dopušča pristo pot srca. Denar, katerega so starši porabili za študij, bi bil v naših rokah in gotovo bi si laže ustvarile z njim srečo, kakor tako, ko nam je to vzelo in ne moremo z njim poljubno razpolagati.

Čudno je, da ta uvedba delnega celibata zadeva le naš stan. Saj ima vendar vsako nerednost v rokah šolska oblast, ki ne pardenira nobenega, kar je tudi prav. Vsak je odgovoren za sebe. Poznam poročene učiteljice, ki so zelo vestne in marljive. Kdor ljubi delo in poklic ter ima čut dolžnosti, bo vedno na svojem mestu, tem bolj, če bo zadovoljen.

Celibat nam jemlje tudi ugled. Marsikatera pikra opazka je že padla na rame prizadetim. Človeku se zdi, kot da ni svoboden državljan in da je zapadel v okove neke prisega, katere ni niti sam storil.

Tovarišice in tovariši! Na nobenem zborovanju naj ne izostane klic po ukinitvi celibata! Sedaj, ko bo banovinska skupščina, je nujno, da bo tudi to pereče vprašanje med prvimi predlogi. Ravno mlajše stavimo največ zaupanja v organizacijo; zatorej nas ne razočarajte! Skušajte nam pomagati vsi, da bomo dobile zopet eno pravice, ki nam pritičejo po naravni in božji postavi! Saj smo vendar ljudje!

L.

Metodična razstava na Poskusni ljudski šoli v Ljubljani

Na koncu letošnjega šolskega leta smo priredili na naši šoli razstavo otroških izdelkov. Razstava je bila namenjena v prvi vrsti staršem, da jih po prvem letu malo podrobneje seznanimo z načinom in rezultati reformnega dela. Ob tej priliki pa smo ugotovili, da je za razstavo pokazalo zanimanje tudi naše učiteljsvo. Od mnogih strani so nam tovariši in tovarišice izrazili željo, da bi razstavo podaljšali vsaj še za prve dneve meseca julija, da bi si jo mogli ogledati tudi oni, ki sedaj niso bili v Ljubljani. Žal tej želji nismo mogli ustreči, ker smo morali prostore, v katerih je bila razstava, odstopiti za udeležence mednarodnega mladinskega tabora v Ljubljani. Da bi pa v vseeno ustregli onim, ki si žele ogledati način in rezultate prvotnega reformnega dela, smo zadržali nekoliko izdelkov in uredili metodično razstavo, na kateri bo viden v malem ves potek dela. Ta razstava bo odprta od Vidovega dne dalje ves julij in avgusta vsak ponedeljek in četrtek od 9. do 12. ure. Ker pa si bo morda želel kdo pogledati razstavo tudi ob kaki priliki, ko pride morda v Ljubljano, smo uredili tako, da si jo ogleda lahko tudi izven tega časa poljubno,

kadar hoče. Vendar naj par dni preje sporoči upraviteljsvju, kdaj namerava priti, da ga počaka, ker bo sicer šolsko poslopje zaprto vse počitnice. Vse tovariše in tovarišice, ki se zanimajo za naše delo, vabimo, da si razstavo ogledajo.

Ob tej priliki opozarjamo še na hospitacije. Nekatera sreska društva in nekateri posamezniki so se že v letošnjem letu zanimali za hospitiranje na naši šoli. Da bodo vsi na jasnem, sporočamo sledeče: hospitacije bomo sprejemali od 1. novembra dalje in to v skupinah po največ 25 naenkrat. Zato prosimo tovariše in tovarišice, da se med seboj domeniijo za skupine. Take skupine naj potem prijavijo vsaj mesec preje nameravani dan hospitiranja, da bomo mogli posamezne skupine porazdeliti na dneve. Točni dan za hospitacije pa bo potem uprava šole sporočila 3 tedne preje.

Če želi morda kdo še kakih tozadevnih pojasnil, se lahko obrne tudi uradno na tukajšno šolo.

Učraviteljstvo Poskusne ljudske šole
Ljubljana-Bežigrad.

Tečaji za učiteljsvo kmečko-nadaljevalnih šol

1. Uvodni in metodični tečaj za učitelje kmečko-nadaljevalnih šol bo na banovinski vinarški in sadjarski šoli v Mariboru od 2. avgusta do 13. avgusta 1938.

Na tečaju bodo predavanja iz kmečke psihologije, iz kmečke pedagogike, iz kmečkega narodopisja, iz socialnega skrbstva na deželi, iz zdravstva, iz kmetijskega gospodarstva, iz metodike, didaktike in iz pravilnika za kmečko-nadaljevalne šole.

V tečaju bodo sprejeti v prvi vrsti učitelji, ki že poučujejo na nadaljevalni šoli, pa še nimajo uvodnega tečaja, nadalje učitelji, ki delujejo najmanj že pet let na podeželski ljudski šoli ter so s svojim dosedanjim delom pokazali resno voljo za poklicno vzgojo in izobrazbo odrasle kmečke mladine in imajo namen, pričeti z delom v kmečko-nadaljevalni šoli.

Učitelj, ki ima sicer strokovni tečaj, nima pa uvodnega tečaja, ne bo smel v bodoče voditi kmečko-nadaljevalne šole. Brez uvodnega tečaja ne bo smel v bodoče poučevati nobeden učitelj na kmečko-nadaljevalnih šolah.

2. Idejni tečaj za učitelje kmečko-pripravljalnih tečajev bo na banovinski vinarški in sadjarski šoli v Mariboru od 16. avgusta do 20. avgusta 1938.

Na tem tečaju bodo predavanja enaka kakor na uvodnem tečaju in sicer v taki obliki, da bodo dopolnjevala predavanja, ki so bila na idejnem tečaju l. 1937.

V ta tečaj bodo v prvi vrsti sprejeti učitelji, ki so l. 1937. absolvirali idejni tečaj. Učitelji, ki bo doživš oba idejna tečaja, se bo smatral za enako kvalificiranega z učiteljem,

ki je dovršil uvodni in metodični tečaj. Nadalje bodo v ta tečaj sprejeti učitelji, ne glede na število službenih let, ki nameravajo poučevati na kmečkih pripravljajalnih tečajih.

Brez idejnega tečaja ne bo smel poučevati nobeden učitelj na kmečko-pripravljalnih tečajih.

3. Tečaj za kmetijsko gospodarstvo in kmetijsko knjigovodstvo bo na banovinski vinarški in sadjarski šoli v Mariboru od 22. avgusta do 27. avgusta 1938.

Na tem tečaju se bodo učitelji teoretično in praktično seznanili z organizacijo in z vodstvom kmetijskega obrata, posebno še s kmetijskim knjigovodstvom.

V ta tečaj bodo sprejeti v prvi vrsti voditelji kmečko-nadaljevalnih šol, potem učitelji, ki so dovršili že strokovni tečaj in končno voditelji kmečko-pripravljalnih tečajev.

4. Prošnje za sprejem v tečaje je uradnim potom predložiti kraljevski bankski upravi (kmetijski oddelek) do 30. junija 1938. V prošnji mora biti navedeno, kdaj je učitelj poučeval na kmečko-nadaljevalni šoli oz. v pripravljajalnem tečaju, oziroma ali namerava s prihodnjim šolskim letom ustanoviti nadaljevalno šolo odnosno tečaj. Prošnje, ki jim morajo biti priložene službene razpredelnice ali izvleček iz uslužbenskega lista, morajo biti kolkovane z banovinskim kolkom za 10 din.

5. Učitelji, ki bodo sprejeti v tečaje, bodo imeli popolno oskrbo na vinarški in sadjarski šoli v Mariboru. Za delno kritje stroškov plača ob pričetku tečaja vsak udeleženec metodičnega tečaja 100 din, vsak udeleženec idejnega tečaja 40 din, vsak udeleženec tečaja za kmetijsko knjigovodstvo pa 50 din.